

بسمه تعالی

ریاست جمهوری
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
رئیس سازمان

شماره: ۱۰۱/۱۷۳۰۷۳	بخشنامه به دستگاههای اجرایی، مشاوران و پیمانکاران
تاریخ: ۱۳۸۲/۹/۱۵	

موضوع: دستورالعمل نحوه تعدیل آحادبهای پیمانها

به استناد ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه و آییننامه اجرایی آن، تصویبنامه شماره ۶۱۵۰۰ مورخ ۱۳۶۳/۷/۲۱ هیات وزیران و در چارچوب نظام فنی و اجرایی طرحهای عمرانی کشور (تصویبنامه شماره ۱۴۸۹۸ت/۲۴۵۲۵/۱۴۸۹۸هـ مورخ ۱۳۷۵/۴/۴ هیات وزیران)، به پیوست دستورالعمل جدید روش تعدیل آحادبهای پیمانها، از نوع گروه اول (لازم الاجرا) که به تصویب شورایعالی فنی رسیده است، در ۸ صفحه ابلاغ می‌گردد، تا برای کارهایی که پس از ابلاغ این بخشنامه مبادرت به اخذ پیشنهاد قیمت، به روش مناقصه یا ترک مناقصه، می‌شود ملاک عمل قرار گیرد.

در صورتی که دستگاههای اجرایی اسناد مناقصه‌ای را برای اخذ پیشنهاد قیمت در اختیار پیمانکاران قرار داده باشند، لازم است یک نسخه از این بخشنامه و دستورالعمل پیوست آن را بعنوان دستورالعمل جایگزین دستورالعمل تعدیل قبلی برای آنها ارسال دارند تا پیمانکاران پیشنهاد قیمت خود را براین اساس ارائه نمایند. با توجه به اینکه در دستورالعمل پیوست، شاخص مبنای دوره سه‌ماهه مربوط به محاسبه فهرستهای پایه حذف شده است بنابراین چنانچه در فاصله زمانی ابلاغ دو فهرست بهای پایه متوالی که معمولاً حدود یکسال است، تغییرات قابل ملاحظه‌ای در قیمت‌ها ایجاد شود، این سازمان ضرایب متناسبی را ابلاغ خواهد نمود تا با اعمال آن، برآورد هزینه کارها به‌نگام شوند.

محمد ستاری‌فر

معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان

صفحه ۱ از ۸	دستورالعمل نحوه تعدیل آحادبهای پیمانها
پیوست بخشنامه شماره ۷۳+۱۷۳/۱۰۱ مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۵	
<p>۱. تعاریف</p> <p>تعاریف زیر به واژه‌ها و اصطلاحاتی اختصاص دارد که در این دستورالعمل مورد استفاده قرار می‌گیرند.</p> <p>۱-۱. دوره</p> <p>هر یک از سه ماهه‌های منتهی به خرداد، شهریور، آذر یا اسفند.</p> <p>۱-۲. شاخص</p> <p>عددی که متوسط تغییرات قیمت هر دوره را نسبت به دوره پایه نشان می‌دهد.</p> <p>۱-۳. دوره پایه</p> <p>دوره‌ای که تمامی شاخصهای مربوط به آن عدد صد (۱۰۰) است.</p> <p>۱-۴. فهرست بها</p> <p>هر یک از فهرستهای واحد بهای پایه در رشته‌های مختلف که از طرف سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ابلاغ می‌شود.</p> <p>۱-۵. شاخص گروهی (فصلی)</p> <p>عددی که متوسط تغییرات قیمت‌های واحد اقلام یک فصل از فهرست بهای واحد پایه در هر دوره را، نسبت به دوره پایه نشان می‌دهد.</p> <p>۱-۶. شاخص رشته‌ای</p> <p>عددی که متوسط تغییرات قیمت‌های واحد اقلام یک رشته از فهرست بهای واحد پایه در هر دوره را، نسبت به دوره پایه نشان می‌دهد.</p> <p>۱-۷. شاخص کلی</p> <p>عددی که متوسط تغییرات قیمت‌های واحد اقلام تمامی فهرستهای واحد پایه در هر دوره را، نسبت به دوره پایه، نشان می‌دهد.</p>	

پیوست بخشنامه شماره ۱۰۱/۱۷۳۰۷۳ مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۵

۸-۱. شاخص مبنای پیمان

۱-۸-۱. در مناقصه

یک دوره سه ماهه قبل از دوره سه ماهه‌ای که آخرین روز مهلت تعیین شده توسط کارفرما برای تسلیم پیشنهاد قیمت پیمانکار در آن واقع شده است.

۲-۸-۱. در ترک مناقصه

یک دوره سه ماهه قبل از دوره سه ماهه‌ای که پیشنهاد نهایی پیمانکار به صورت کتبی تسلیم کارفرما شده است.

۹-۱. شاخص دوره انجام کار

شاخص دوره انجام عملیات اجرایی، مربوط به آن دوره.

۱۰-۱. کارکرد دوره

مبلغ کارهای انجام شده طی آن دوره، شامل عملیات اجرایی، مصالح پایکار و هزینه تجهیز یا برچیدن کارگاه.

۱۱-۱. ضریب تعدیل

ضریبی که از رابطه:

$$= \left(\frac{\text{شاخص دوره انجام کار}}{\text{شاخص مبنای پیمان}} - 1 \right) \times 0.95$$

بدست می‌آید.

۱۲-۱. کارهای جدید

کارهایی که پس از انعقاد پیمان، در حین اجرای عملیات و در چارچوب موضوع پیمان به پیمانکار ابلاغ شود و برای آنها قیمت و مقدار در فهرست بهای منضم به پیمان، پیش‌بینی نشده است.

۱۳-۱. تاخیر مجاز

آن بخش از تطویل مدت پیمان که، خارج از قصور پیمانکار باشد.

پیوست بخشنامه شماره ۷۳+۱۷۳۰۱/۱۰۱ مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۵

۱-۱۴. تاخیر غیرمجاز

آن بخش از تطویل مدت پیمان که، ناشی از قصور پیمانکار باشد.

۱-۱۵. مدت پیمان

مدت اولیه پیمان با احتساب تاخیرهای مجاز (تمدید مدت)، خارج از قصور پیمانکار.

۱-۱۶. مبلغ کارکرد صورت وضعیت

تفاوت مبلغ صورت وضعیت مورد نظر با صورت وضعیت قبلی برای هر فصل از هر یک از فهرستهای منضم به پیمان.

۲. انتخاب نوع شاخص برای محاسبه تعدیل

۲-۱. پیمانهایی که براساس قیمت‌های واحد پایه منعقد شده‌اند.

۲-۱-۱. مبلغ کارکرد

مبلغ کارکرد، با شاخص‌های گروهی (فصلی) فهرست بهای واحد پایه مربوط تعدیل می‌شود.

۲-۱-۲. مبلغ تجهیز و برچیدن کارگاه

مبلغ تجهیز و برچیدن کارگاه، با شاخص کلی تعدیل می‌شود.

۲-۱-۳. مبلغ مصالح پایکار

مبلغ مصالح پایکار هر فهرست پایه، با شاخص گروهی فصل‌های مربوط به مصالح مورد نظر تعدیل می‌شود.

تبصره ۱: مبالغ مصالح پایکار مربوط به سیمان، شن و ماسه با شاخص‌های گروهی فصل "بتن درج" در فهرست

مربوط تعدیل می‌شود.

پیوست بخشنامه شماره ۷۳/۱۷۳۰۱۰۱ مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۵

تبصره ۲: در موارد خاص مانند قلت مبلغ برآورد و یا غیرقابل تفکیک بودن اقلام کار به فصول فهرست بها برای استفاده از شاخص‌های گروهی، بنا به تشخیص دستگاه اجرایی، می‌توان به‌جای شاخص گروهی از شاخص یا شاخص‌های رشته‌ای مربوط استفاده کرد، در این صورت باید مراتب با تعیین رشته و یا رشته‌های مربوط، در اسناد و مدارک مناقصه و پیمان درج شود. در غیر اینصورت در تمام حالات برای محاسبه تعدیل از شاخص‌های گروهی برای اقلام کار و کلی برای تجهیز و برچیدن کارگاه طبق ضوابط این دستورالعمل استفاده خواهد شد.

۲-۱-۴. اقلام ستاره‌دار

ردیفهای غیرپایه (اقلام ستاره‌دار)، که برای آنها قیمت پایه تهیه نشده است و هنگام تهیه برآورد قیمت آنها مطابق دستورالعمل مربوط تعیین و تصویب می‌گردد، مشابه سایر ردیفهای فصل مربوط تعدیل می‌شوند.

۲-۱-۵. کارهای جدید

۲-۱-۵-۱. قیمت کارهای جدیدی که از فهرست بهای واحد پایه منضم به پیمان، یا فهرست بهای واحد پایه‌ای که قیمت پیمان از آن انتخاب می‌شود، با شاخص گروهی فصل مربوط تعدیل می‌گردد. شاخص مبنای تعدیل این نوع کارها، همان شاخص مبنای پیمان خواهد بود.

۲-۱-۵-۲. قیمت کارهای جدید در پیمانهای منعقد براساس قیمت‌های واحد پایه، که برای آنها قیمت در فهرست بهای منضم به پیمان، یا فهرست بهای واحد پایه‌ای که قیمت پیمان از آن گرفته شده، درج نشده است، با شاخص گروهی فصل مربوط تعدیل می‌شود. شاخص مبنای تعدیل این نوع کارها، شاخص دوره سه‌ماهه‌ای است که براساس قیمت‌های آن دوره، قیمت کار جدید تعیین و تصویب شده است. برای محاسبه تعدیل در این حالت ابتدا قیمت کار جدید به عدد حاصل از عبارت:

$$\left(\frac{\text{شاخص مبنای کار جدید}}{\text{شاخص مبنای پیمان}} + ۰/۹۵ + ۰/۰۵ \right)$$

تقسیم می‌گردد، تا به قیمت‌های دوره سه ماهه مربوط به مبنای پیمان تبدیل شود، سپس مانند سایر ردیفهای قیمت منضم به پیمان، تعدیل می‌گردد.

پیوست بخشنامه شماره ۱۰۱/۱۷۳۰۷۳ مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۵

۱-۲-۶. در کارهایی که بنا به عللی از قبیل شرایط ویژه، طبیعت و نوع کار، استفاده مستقیم از شاخصهای فهرستهای پایه و یا روش تعدیل این دستورالعمل مناسب نیست، دستگاه اجرایی باید قبل از واگذاری کار، روش موردنظر برای تعدیل قیمت این نوع کارها را، طی گزارش توجیهی به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (دبیرخانه شورای عالی فنی) پیشنهاد کند، تا پس از تصویب شورای عالی فنی، ملاک عمل قرار گیرد.

۲-۲. پیمانهایی که فهرست بهای واحد پایه برای آنها ابلاغ نشده است.

در این پیمانها، تطبیق فهرست‌بهای موردنظر با انواع فهرست‌های پایه و فصل‌های مربوط به آنها، هنگام تهیه فهرست مقادیر و برآورد کار و قبل از ارجاع کار، توسط دستگاه اجرایی انجام می‌شود. نرخ پیمان این نوع کارها، مطابق روش این دستورالعمل مورد تعدیل قرار می‌گیرد. قیمت کارهای جدید در این پیمانها، طبق مفاد بند (۲-۵-۱-۲) تعدیل می‌گردد.

۳. تعدیل بخش ارزی

در پیمانهایی که تمام یا بخشی از پرداختهای آنها ارزی است، در صورت نیاز به تعدیل بخش ارزی، باید مطابق بند (۶-۱-۲) عمل گردد.

۴. شاخص تعدیل کارکرد در دوره تاخیر

۱-۴. تاخیر مجاز

عملیات اجرا شده در مدت تاخیر مجاز، با شاخصهای دوره مربوط به انجام کار، تعدیل می‌شود.

۲-۴. تاخیر غیرمجاز

عملیات اجرا شده در مدت تاخیر غیرمجاز، با متوسط شاخصهای دوره‌های مربوط به مدت پیمان (مدت درج شده در پیمان و مدت‌های تمدید شده) تعدیل می‌شود.

پیوست بخشنامه شماره ۰۷۳/۱۷۳۰۷۳/۱۰۱ مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۵

۳-۴. شاخص علی الحساب برای دوران تاخیر

در پایان مدت اولیه و یا هر تمدید پیمان، دستگاه اجرایی مکلف است بنا به تقاضای پیمانکار، تاخیرها را رسیدگی و شاخص های تعدیل کارکرد دوره های بعد را، با توجه به نوع تاخیرها مشخص نماید. تا انجام این رسیدگی، تعدیل کارکردهای بعد از مدت اولیه یا هر تمدید پیمان، حسب مورد با شاخص های دوره سه ماهه مربوط به پایان مدت اولیه یا هر تمدید پیمان، محاسبه و به صورت علی الحساب پرداخت خواهد شد.

۵. محاسبه تعدیل صورت وضعیت ها

۵-۱. برای محاسبه تعدیل هر صورت وضعیت، ابتدا دوره های مربوط به کارکرد آن صورت وضعیت مشخص، سپس با استفاده از شاخص های گروهی مربوط و شاخص مبنای پیمان، ضرایب تعدیل محاسبه می شود. مبلغ تعدیل هر فصل از حاصل ضرب ضریب تعدیل در مبلغ کارکرد صورت وضعیت آن فصل، مربوط به دوره (سه ماهه) مورد نظر بدست می آید. مبلغ تعدیل صورت وضعیت حاصل جمع جبری مبالغ تعدیل کارکرد فصل ها، مصالح پایکار مربوط به هر فصل و تجهیز (یا برجیدن) کارگاه تا تاریخ صورت وضعیت مورد نظر خواهد بود.

تبصره: به منظور تعیین دوره های سه ماهه هر صورت وضعیت برای مشخص شدن شاخص های دوره سه ماهه، تاریخ واقعی انجام کارها در کارگاه ملاک عمل است و سایر زمانها مانند تاریخ تهیه صورت وضعیت و یا تاریخ ارسال آن ملاک عمل نمی باشد.

یادآوری: به منظور کاهش حجم محاسبات تعدیل، تاکید می شود در آخر هر ماه شمسی، صورت وضعیت کارهای انجام شده تا آن تاریخ، همراه با مقدار مصالح، به تفکیک هر فصل و تجهیز کارگاه انجام شده، تنظیم شود.

۲-۵. تعدیل مبلغ مابه التفاوت بین آخرین صورت وضعیت موقت و قطعی

مبلغ مابه التفاوت بین آخرین صورت وضعیت موقت و صورت وضعیت قطعی، چنانچه مربوط به عملیات انجام شده بین تاریخ شروع پیمان و تاریخ آخرین صورت وضعیت موقت باشد، در صورت مشخص بودن دوره انجام، طبق شاخص های دوره مربوط و در غیر این صورت با متوسط شاخص های دوره های مدت یاد شده تعدیل می شود.

پیوست بخشنامه شماره ۰۷۳/۱۷۳۰۱/۱۰۱ مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۵

۵-۴-۱. چنانچه عملیات تمام یا قسمتی از مبلغ مابه‌التفاوت، در مدت تأخیر غیرمجاز پیمان انجام شده باشد، تعدیل آن طبق مفاد بند (۵-۲) صورت می‌گیرد.

۵-۳. گرد کردن ضریب تعدیل

ضریب تعدیل، با سه رقم اعشار در محاسبات وارد می‌شود. این ضریب ابتدا با چهار رقم اعشار محاسبه می‌گردد، چنانچه رقم چهارم اعشار پنج یا بزرگتر باشد، رقم چهارم حذف و یک واحد به رقم سوم اعشار اضافه می‌شود. در صورتی که رقم چهارم اعشار، کوچکتر از پنج باشد، حذف می‌گردد.

۶. تعدیل پیمان‌هایی که خاتمه می‌یابند

چنانچه براساس اسناد و مدارک پیمان، بدون آنکه قصوری متوجه پیمانکار باشد، پیمان خاتمه داده شود، کارکرد پیمانکار طبق این دستورالعمل مشمول تعدیل آحادبها خواهد بود.

۷. تعدیل پیمان‌هایی که فسخ می‌شوند

چنانچه براساس اسناد و مدارک پیمان، به علت قصور پیمانکار، پیمان فسخ شود، تعدیل مبلغ کارهای انجام شده طبق این دستورالعمل محاسبه می‌شود.

۸. تغییر ضریب ۰/۹۵ در رابطه ضریب تعدیل

۸-۱. در پیمان‌هایی که در مدت اولیه (مدت درج شده در موافقتنامه)، به اتمام رسیده و تحویل موقت شوند، عدد ۰/۹۵ در رابطه "ضریب تعدیل" به عدد یک تبدیل می‌شوند.

۸-۲. در پیمان‌هایی که تا مدت پیمان (مدت اولیه بعلاوه تأخیرهای مجاز) به اتمام رسیده و تحویل موقت شوند، عدد ۰/۹۵ در رابطه "ضریب تعدیل" به عدد ۰/۹۷۵ تبدیل می‌شوند.

۸-۳. مبلغ مابه‌التفاوت ناشی از تبدیل عدد ۰/۹۵ به یک، یا ۰/۹۷۵ در مورد پیمان‌های مشمول، حسب مورد، همزمان با صورت‌وضعیت قطعی به پیمانکار پرداخت می‌شود.

پیوست بخشنامه شماره ۷۳+۱۷۳/۱۰۱ مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۵

۹. مبنای محاسبه تعدیل و نحوه ارائه آن

۹-۱. پیمانکار مبالغ تعدیل آحادبها را براساس صورتوضعیت‌های تایید شده توسط کارفرما محاسبه می‌نماید و به‌منظور بررسی و پرداخت، به نحوی که در بند (الف) ماده ۳۷ شرایط عمومی پیمان تعیین شده است، مانند صورتوضعیتها برای مهندس مشاور ارسال می‌دارد.

۹-۲. تا اعلام شاخص‌های قطعی دوره انجام کار، تعدیل صورتوضعیتها با استفاده از آخرین شاخص‌های ابلاغ شده مربوط (موقت یا قطعی)، محاسبه و به صورت علی‌الحساب پرداخت می‌شود. با اعلام شاخص‌های قطعی دوره انجام کار، تعدیل طبق این دستورالعمل محاسبه و مبالغ آن به صورت قطعی به حساب پیمانکار منظور می‌گردد.

۱۰. برای سهولت محاسبات و رسیدگی به آنها، استفاده از جدولهای مناسب (مانند نمونه‌های پیوست) توصیه می‌شود.

